

شبهنم گرمی! زندگی طولانی در یک فضای ثابت خواه ناخواه ما را با فرهنگ حاکم همراه می کند و به قولی به همه چیز عادت می کنیم و حتی گاهی پس از گذشت مدتی، جای برخی ارزش های قانونی با ضدا ارزش های عرفی عوض می شود. مکانیسم «عادت» در بدن انسان از نظری بد و از لحاظ دیگر بسیار هم خوب است.

بد، به دلیل اینکه وقتی به ناهنجاری عادت کنی دیگر کمتر به دنبال برطرف کردن عوامل و دلایل آن، حذف موارد آزار دهنده یا حتی بهبود شرایط و پیشرفت برمی آیی و خوب، از این جهت که موارد ناخوشایند تغییرناپذیر در موقعیت فعلی، پس از مدتی کمتر اعصاب و روانت را به بازی می گیرد و روحت را خراش می دهد. نمونه آن، موضوع نافرمانی فرهنگ رانندگی در کشور ما و سازوکاری قاعده آن است.

سال ها رانندگی به من آموخت که باید صبور بود و برای موفقیت در این همتازی نا همگون به رفتارهای ضدا جماعی برخی رانندگان که این مهارت را حرکتی منحصر به خویش و قائم به ذات تلقی می کنند توجهی نداشت. حتما تجربه کرده اید که مثلا پشت چراغ قرمز ایستاده اید و راننده محترم خود رو پشتی مدام با نواختن بوق های کش دار شما را به تعجب وامی دارد که اکنون دقیقا انتظار چه حرکتی از من دارد! یا با آرامش و خیالی آسوده در صورتی قانونمند بین خطوط، در حال حرکت با سرعتی مناسب و با رعایت فاصله مطمئنه هستید که یک باره از فاصله چند سانتی متری سمت راست شما خود رویی با حرکات مارپیچ، بوق کشان همراه صدای بوم بوم و دوپس دوپس موسیقی کرکننده ای، موشک وارد می شود و در دل، خدا را هزاربار شکر می کنید که لااقل قربانی او نشده اید اما مدت ها هریک از این حرکات آزار دهنده، ذهنتان را آشوب می کند و وای به آن روزی که از سوی این نورانندگان آسیبی هر چند جزئی هم متوجهتان بشود!

الفصله، هفته پیش پس از سال ها سفری چند روزه به خلیج همیشگی فارس و جزیره زیبای کیش داشتم. گذشته از گرمای مرطوب نفس گیر، هوای پاک و آسمان درخشان، تفریحات رایج و مراکز خرید جذاب و ویژه کیش آنچه بیش از همه به چشمم آمد پاکیزگی محیطی و فرهنگ رانندگی قانونمند در این جزیره دوست داشتنی بود. به تناسب سیاست رایج مناطق آزاد، تقریبا فقط خودروهای خارجی برند با امکانات روز دنیا دیده می شد اما نکته جالب توجه، سرعت بسیار پایین حرکت آن هادر سطح جزیره، رعایت قوانین رانندگی مانند حفظ فاصله مطمئنه با خود و جلوگیری، استفاده از کولر خودرو از سوی رانندگان تاکسی ها از هر مدل بدون استثنا و در هر زمان، ایستادن با فاصله زیاد برای عابران پیاده در حال عبور از خیابان، در هراسانی از شبانه روز و شنیده نشدن صدای حتی یک تک بوق در پنج روز اقامت در جزیره بود. شاید همین موضوع سبب شده است بسیاری بخواهند با وجود هزینه های سنگین، رانندگی با یکی از خودروهای اجاره ای مدل بالا در جزیره را تجربه کنند!

موضوع درخورتوجه دیگر اینکه در این مدت، تقریبا هیچ پلیس راهنمایی رانندگی یا خودرو مربوط به آن ها و جالب تر از آن چراغ راهنمایی در این شهرنما ندیدم. اما قوانین به خوبی رعایت می شد و امنیت و آرامش به طرز عجیبی حاکم بود، به طوری که بسیاری از کیش وندان نه تنها موتورسیکلت خود را بدون قفل و بند در خیابان رها می کردند که کلاه ایمنی شان را بر دسته موتور اوخته و پی کارشان می رفتند! رفتار از سر مهریانی و آرامش و حوصله مردم کیش، به ویژه رانندگان تاکسی ها جاذبه دیگر جزیره بود.

اندک رفتارهای متناقض در رانندگی هم اگر دیده می شد فقط از سوی سایر خودروهایی با پلاک شهرهای دیگر بود که به طور موقت به کیش آمده بودند. لذت این آرامش تازه در جانم رخنه کرده بود که سفر به پایان رسید و ناگزیر به مشهد بازگشتم. نخستین موضوعی که انگار خواب خوشی را پرانده باشد، رویه روشن بدن با ترافیک نامنظم و درهم تنیده، صدای ممتد بوق های گوش خراش و آلودگی هوای شهر با وجود نسیمی خنک بود.

آنچه توجهم را بیشتر جلب کرد در گوشه گوشه شهر پلیس پیاده و سواره سعی در نظم بخشیدن به این هرج و مرج داشت اما چندان توقیفی حاصل نمی شد. حتی دور میدان شهر هم چراغ راهنمایی حکم می کرد با این حال برخی از آن هم تخطی می کردند.

بزرگراه ها و پل های عظیمی که شهر را گاهی در نقاطی سه طبقه کرده اند حتی در روزهای غیرشلوگی مسافر و زائر هم نتوانسته اند نظمی درخورتوجه به ترافیک شهر بدهند و حرکات مارپیچ و خارج از خطوط همچنان آمد و شد را باندکی روبه روی می کند.

تاکسی های عموما فرسوده که رانندگان شان حتی در گرم ترین روزهای سال، از روشن کردن کولر خود و خود داری می کنند و کنترل دستگیره شیشه ماشین را هم در دست می گیرند تا مسافر بیچاره را به خفگی نزدیک کنند دیگر جلوه زندگی شهری ماست. اگر خدا نکرده روزی راننده ای مثلا بخواهد با رعایت قانون حق تقدم به احترام عابر پیاده ای ایست کند، اگر پشت سر خود یک تصادف زنجیره ای به جانگذازد قطعلا با بوق های ممتد کش دار و الفاظ رکیک سایر رانندگان بدرقه می شود.

خلاصه که ظاهرا چاره ای جز عادت کردن و تحمل این آلودگی بصری و صوتی شهری در قالب ترافیک در شهرهای ما وجود ندارد و البته مشهد به سبب زائید پیری خود، نمونه فرهنگ رانندگی کل کشور ماست.

در هرحال نمی دانم این ایراد به جمعیت شهرها و زیرساخت های آن وارد است یا ماکه عموما رانندگانی قانون گریز و بی اعصاب هستیم! کاش فرهنگ رانندگی پیش از خودروها به ایران آمده بود.

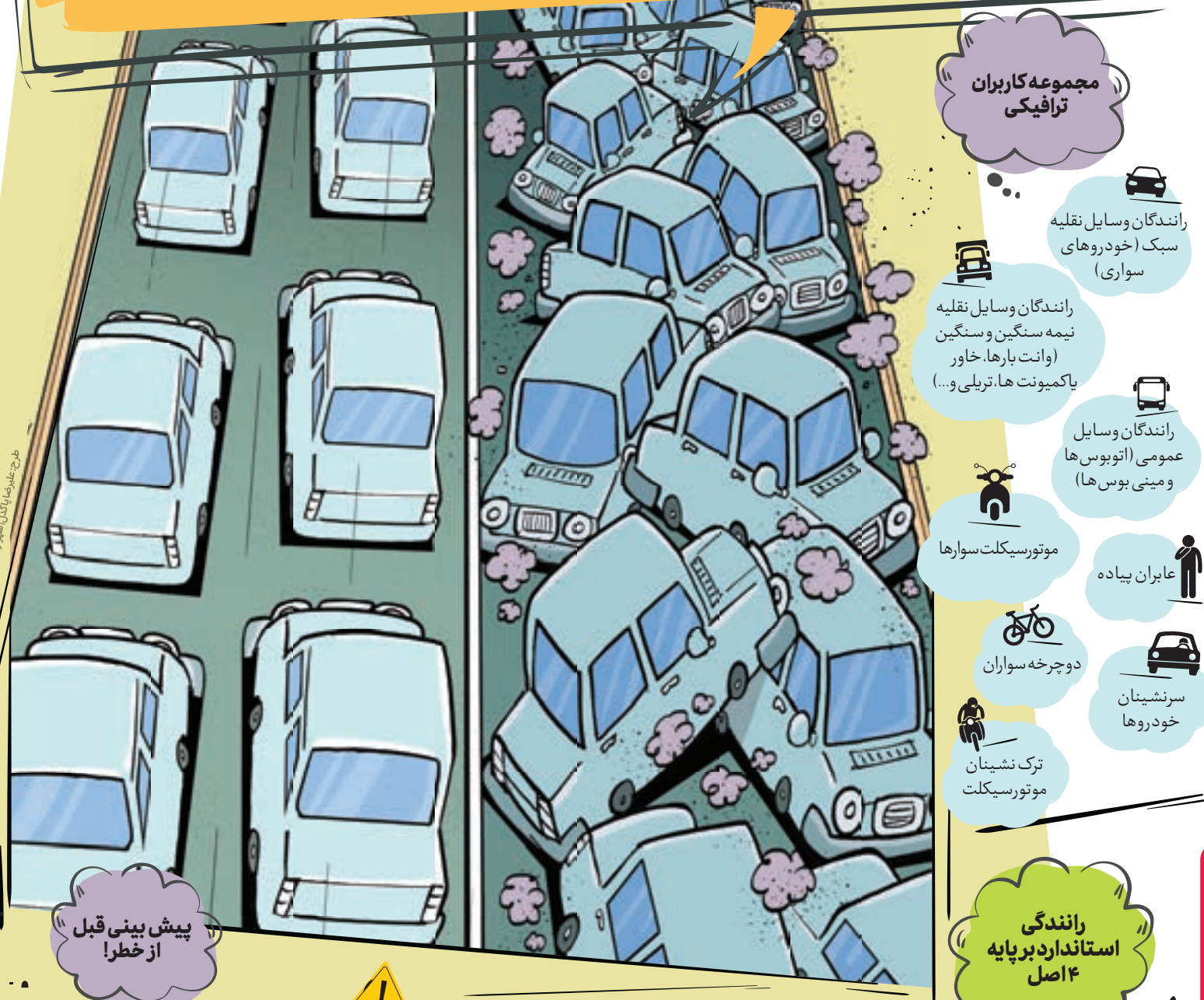
توپ ترافیک در میدان استانداردسازی!

درباره معیارهای اصولی رانندگی که باعث کاهش ترافیک، تصادف ها و ایمنی عبور و مرور می شود

و فقط به راننده اطلاق شود. مشروح گفت وگو با او را درباره استانداردهای رانندگی باهم می خوانیم. البته ناگفته نماند بخشی از مطلب پیش رو درباره نقش زیرساخت ها بر استانداردهای ترافیکی است. موضوعی که باعث شد سراغی از دکتر رضا نوروزی، مدیر عامل سازمان حمل و نقل و ترافیک شهرداری مشهد بگیریم. او نیز به نکاتی اشاره کرد که بی ارتباط با سوزه امروز نیست.

از لایه لای وسایل نقلیه با حرکات نمایشی عبور نمی کنند و عابران پیاده برای عبور از عرض خیابان حتما از روی پل هوایی یا اولین زیگرز تردد می کنند. به گفته سرهنگ علیرضا رحیمی، رئیس اداره فرهنگ و ترافیک پلیس راهور استان خیلی دور از انتظار نیست که چنین وضعیتی اتفاق بیفتد و همه کاربران ترافیکی طبق استاندارد ها پشت فرمان بنشینند. این دیدگاه اشتباه است که کاربر ترافیکی فقط

ملیحه ابراهیمی! فکرش را بکنید یک روز وقتی از یک کوچه فرعی وارد یک معبر اصلی می شوید، با صحنه ای روبه روی می شوید که انتظارش را نداشته اید! هیچ وسیله نقلیه ای را نمی بینید که در ایستگاه اتوبوس پارک کرده باشد، حتی یک خودرو نمی بینید که دوبله توقف کرده باشد، همه بین خطوط می رانند و اگر تغییر مسیر داشته باشند با رعایت حق تقدم عبور و با رعایت احتیاط کامل تغییر مسیر می دهند. موتورسوارها

پیش بینی قبل از خطر!

رانندگی به روش «تدافعی»، یا همان پیش بینی خطر قبل از وقوع آن بهترین راه برای رسیدن به استانداردهای رانندگی روز دنیاست. اگر با این فرمان پیش برویم شاهد موارد زیر هستیم:

ارتقای انضباط ترافیکی

افزایش ایمنی عبور و مرور

کاهش تصادف ها

استانداردسازی بر پایه حقوق شهروندی

از آنجا که ترافیک یک مسئله کاملا اجتماعی است و نباید نگاه فردی به آن داشت وقتی به سمت و سوی رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی برویم در واقع به حقوق شهروندی احترام گذاشته ایم. رعایت قوانین به نوعی رعایت حقوق عامه است. اگر با این فرمان پیش برویم به هیچ عنوان برای دیگران مشکلی ایجاد نمی شود. به عنوان نمونه وقتی حواسمان به تخلفات ساکن مثل پارک دوبله با سرعت غیرمجاز باشد علاوه بر ایمنی خود حقوق کاربر دیگری را نیز رعایت کرده ایم.

از وسیله نقلیه غافل نشویم!

جدا از رعایت قوانین و مقررات که همه آن هایی که گواهی نامه دارند بند به بند آن را در کتاب آیین نامه خوانده اند یا توجه به زیرساخت های مهندسی شهری که در جهت بهبود وضعیت ترافیکی نقش به سزایی دارند. از وجود وسایل نقلیه موتوری که متأسفانه بدون نظارت بر استاندارد بودن روزه روز به تعداد شان افزوده می شود، نمی توان چشم پوشی کرد.

خودروها باید با شرایط محیطی و اقلیمی تطابق داشته باشند. بهترین نوع خودرو به لحاظ استاندارد های روز دنیا باید دارای بهترین کیفیت در حوزه های زیست محیطی باشد. توجه به سیستم تعلیق خودرو (الاندگی های زیست محیطی)، بدنه و شاسی (جهت ایمنی محفظه اتاق)، امکانات به روز (مجهز به سیستم آلارم خواب، دید در شب، سیستم های تهویه، راه داری جانبی، جلو عقب) از مهم ترین دلایل انتخاب یک خودرو استاندارد است.

در تعریف ترافیک چهار مشخصه وجود دارد که عبارت است از انسان، راه، وسیله نقلیه و شرایط اقلیمی. باتوجه به این چهار شاخصه در کنار رعایت قوانین و مقررات آیین نامه ای به جرئت می توان گفت که کاربران ترافیکی برابر استاندارد ها وظایف خود را به درستی انجام می دهند. رعایت انضباط ترافیکی، کاهش ترافیک و تصادف ها را به دنبال دارد.

انسان

انسان ها به عنوان کاربران اصلی ترافیک با تصمیم گیری های درست در قالب و چارچوب قوانین باید رانندگی کنند. رفتارهای ترافیکی برگرفته از کتاب آیین نامه هر فرد تأثیر به سزایی در بهبود وضعیت ترافیکی دارد. **نمونه:** رعایت سرعت مجاز، رانندگی بین خطوط، رعایت حق تقدم و...

راه

به گفته کارشناسان حوزه ترافیک «راه» باید یخسخته باشد و خطای کاربران ترافیکی را پوشش دهد و برای لحظاتی که ممکن است یک کاربر در شرایط ویژه و خطرناک در زمان رانندگی قرار بگیرد همراه او باشد. **نمونه:** رفع موانع فیزیکی در طول مسیر مثل تیر چراغ برق ها یا توجه به خطوط کف خیابان، بهنای مناسب جاده، شانه خاکی مناسب، طراحی و اجرای پیچ و قوس های اصولی، تجهیزات ایمنی مثل گارد ریل ها، حفاظ ها و...

وسيله نقلیه

طراحی وسایل نقلیه برابر استانداردهای جهانی باعث می شود ارتباط خوبی بین کاربر ترافیکی و وسیله نقلیه اش برقرار شود. **نمونه:** توجه به امکانات مناسب چون ترمز، فرمان، سیستم تپویه و... خودروها یا طراحی موتورسیکلت هایی که در طول مدت روشن بودن در حالت تعادل قرار دارند و نیازی به توجه ویژه را کب موتور سیکلت سوار ندارند.

شرایط اقلیمی

درست است که شرایط اقلیمی خارج از اختیارات انسانی است، اما ظرفیت در پیش بینی وضعیت موجود مثل بارش نزولات آسمانی است تا حد زیادی از خطرات رانندگی می کاهد. **نمونه:** توجه به تمهیدات لازم جهت یک سفر بی خطر مثل همراه داشتن زنجیر چرخ در مسیرهای لغزنده که بارش برف را داریم، سلامت تپه های برف پاک کن برای مسیرهای بارانی و برفی و...

تبدیل میدان را به چهارراه یا اصلاحات در قوس یک تقاطع و... که بعد از طی مراحل تأیید و تصویب در دستور حوزه های متولی قرار می گیرد.

دکتر رضا نوروزی
مدیر عامل سازمان حمل و نقل و ترافیک شهرداری مشهد

در کنار طرح های اصلاحی شبکه معابر اقداماتی کارهای کوتاه مدت می توان جای داد. در این طرح ها تمرکز بر روی عرضه نداریم و سعی می کنیم مدیریت تقاضا را در دستور کار قرار دهیم مثل اخذ عوارض تردد. همان طور که عرضه را ثابت نگه می داریم تقاضا را طوری مدیریت می کنیم که کمترین جاش به وجود بیاید و بیشترین ظرفیت تأمین شود.

از همراهی نهادهای استانداردسازی ترافیک

پلیس راهور مهم ترین نهاد و یکی از همراه ترین حوزه های مرتبط با مدیریت ترافیک و کنترل تردد در شبکه معابر شناخته

راه حل هایی برای رفع معضلات ترافیکی
۱ یک راه حل برای رفع معضلات ترافیکی، توسعه زیرساخت های همگانی است. به این ترتیب که طبق اسناد موجود، مشهد نیازمند چهار خط قطار شهری و شش خط اتوبوس سریع (BRT) ماراد خطوط موجود است که در قالب مطالعات و طرح هادر دستور قرار گرفته و برنامه اجرای آن از سوی حوزه های متولی خواهد بود.

۲ یکی از وظایف این سازمان انجام طرح های هندسی بر اساس مشکلات ترافیکی است تا بتوانیم به صورت مقطعی و موضعی مشکلات را شناسایی و راه حل مناسب با مشکل اصلاح هندسی با دو رویکرد تأمین ایمنی تردد و تأمین روانی و تسهیل تردد برای شهر تپیه و برای اجرا به شهرداری مناطق ارسال می شود. این طرح هادر قالب اقدامات مدیریتی و زود باده مشکلات را شناسایی و راه حل مناسب با مشکل را در قالب پیشنهاد های اصلاحی ارائه می کند، به عنوان نمونه

به منظور برنامه ریزی های لازم برای رفع مشکلات و معضلات ترافیکی شهر مشهد، یکی از مهم ترین اقدامات، انجام مطالعات برنامه ریزی حمل و نقل است. طی فرایند علمی و در قالب مدل سازی ها میزان تقاضای جا به جایی به میزان سفرهای مورد نیاز شهر مشهد برای آینده پیش بینی می شود و متناسب با تقاضای سفر، تسهیلات و زیرساخت های مورد نیاز برنامه ریزی خواهد شد.

در فرایند برنامه ریزی بخشی از راه حل ها از جنس توسعه زیر ساخت هاست. این زیر ساخت ها می تواند برای حمل و نقل شخصی یا همگانی باشد.

بر اساس اسناد مطالعاتی و مصوب شورای عالی می باید تسهیلات حمل و نقل شخصی مثل پارکینگ ها، پارک سوارها، تقاطع های غیرهم سطح و معابر را توسعه دهیم تا حداقل نیاز سفرها را پاسخ گویی کنیم.

توسعه زیر ساخت های همگانی، راهی برای رفع معضلات ترافیکی

می شود. اعمال قانون را در نظر بگیرد اگر به طور مناسبی اجرا نشود حتی با صرف هزینه های هنگفت برای انواع زیرساخت ها، عملکرد و بازدهی مناسبی از طرح را شاهدش نخواهیم بود.
● حوزه استاندارد ای هم درباره تأیید و تصویب طرح هایی که در شهرداری تهیه می شود راهگشاست.
● مجموعه استان قدس در محدوده مرکزی شهر همراهی و هماهنگی های لازم برای اجرای طرح های تأثیرگذار بر وضعیت تردد در شبکه معابر ابر عهده دارد.
● شهروندان نیز یکی از مهم ترین ارکان تأثیرگذار بر وضعیت ترافیک شهر محسوب می شوند. اگر سفرهایشان را با وسایل حمل و نقل عمومی انجام دهند و با تغییر شیوه سفر زمان انجام آن را به ساعت های غیرشلوگی موکول کنند و از قوانین تبعیت کنند شاهد بیشترین بهره وری از تسهیلات و زیرساخت های شهر مشهد خواهیم بود.